

1. UVOD

Za sami početak imamo potrebu da kažemo šta je to prije svega međunarodno privatno pravo, prema tome, to je grana unutrašnjeg prava koja se tiče jedne države koja upravo svojim metodima kolizionih, procesnih i materijalnih normi upravo reguliše pitanja koja su vezana za promjenu, nastanak, priznanje ili prestanak privatno pravnih odnosa koji upravo u sebi imaju međunarodni element.

Veoma pojednostavljeno govoreći, izraz “međunarodno” služi da označi kako odnosi kojima se bavi ova grana prava imaju vezu sa barem dvije države (dva suvereniteta), tj. da prelaze granice jedne države i nisu isključivo internog karaktera.

Npr. kada brak sklapaju dva lica različitog državljanstva, ovaj porodičnopravni odnos ima vezu sa barem dvije različite države (države čiji su državljani budući supružnici), a možda i sa nekom trećom državom (ako žele da sklope brak van države čiji su državljani).

Očigledna kontradikcija koju uočavamao već u nazivu predmeta, gdje je rečeno da je to grana unutrašnjeg prava države, a nosi atribut “međunarodno”, ima sljedeće objašnjenje.

Sam termin “međunarodno pravo” sve do sredine 19. vijeka koristio se za označavanje grane prava koja se danas naziva “međunarodno javno pravo” i koja sadrži norme za regulisanje odnosa između država, te država i međunarodnih organizacija na internacionalnom, tj. međunarodnom planu. Ta grana prava bavi se izučavanjem pitanja međunarodnopravnog subjektiviteta, nastanka i vrsta država, državnim teritorijom, vrstama i strukturom, kao i pravnim položajem međunarodnih organizacija, položajem međunarodnih službenika i državnih organa koji djeluju u inostranstvu, međunarodnim ugovornim pravom, položajem pojedinca u međunarodnoj zajednici, posebno ljudskim pravima i slobodama, rješavanjem sporova na međunarodnom planu, te pitanjima ratnog i humanitarnog prava.

Država kao subjekt međunarodnog javnog prava nastupa kao nosilac suvereniteta, a svi njeni akti u tom smislu su akti koje ona donosi sa pozicija vršenja vlasti. U vršenju ovlaštenja suvereniteta država uživa imunitet (izuzeće) od jurisdikcije (međunarodne nadležnosti) druge države.

No, pojavom privatnopravnih odnosa sa međunarodnim elementom i postepenim stvaranjem korpusa pravila koja su regulisala takve odnose, pojavila se i potreba izdvajanja posebne grane prava koja je nazvana međunarodno privatno pravo.